

KMMI

Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
ЗОБО «Центр підтримки угорської культури»

KMMI HÍRLEVÉL V. évfolyam, 22. (133.) szám. 2013. december 1.

EZ VOLT NOVEMBER FOLYAMÁN

ELISMERÉSEK

*A Vitézi Rend Horthy Emlékéremmel tüntette ki Kárpátalján **v. Dalmay Árpádot, v. Dupka Györgyöt, v. Zubánics Lászlót** a magyar hazáért és nemzetért, valamint a Vitézi Rendért végzett áldozatos munkásságuk elismeréséül.

*A kárpátaljai elhurcoltak napja alkalmából rendezett parlamenti megemlékezésen Kövér László házelnök kitüntetésben részesítette **Gulácsi Lajos** túlélőt, nyugalmazott református püspököt.

* Az Ukrajnai Diplomatak Egyesülete **Bacsikai József** ungvári magyar főkonzult második fokozatú kitüntetésben részesítette.

2013. november 5. A Kárpátaljai Népi Építészeti és Iparművészeti Múzeumban kárpátaljai szobrászok, fafaragók és népi iparművészek kiállítására került sor Vaszil Szvida Sevcsenko-díjas népművész születésének 100. évfordulója alkalmából.

2013. november 5. Ungváron a Kárpátaljai Megyei Filharmóniában jubileumi koncertet rendeztek a Munkácsi Kórusiskola fennállásának 30. évfordulója alkalmából.

2013. november 9. Beregszász alapításának 950. és visszatérésének 75. évfordulója alkalmából a Beregszászért Alapítvány (kuratóriumi elnök: **Dalmay Árpád**) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében emlékkonferenciára került sor, amelyen előadást tartott: **dr. Takács Péter** történész (Debrecen): Lampert herceg. Rege vagy valóság Beregszász megnépesüléséről, **Zubánics László** történész (Beregszász): Beregszász települési jogállásának változásai a 13–21. században, **dr. Bene János** történész, múzeumigazgató (Nyíregyháza): Visszatérés az anyaországhoz. Beregszász, 1938. **dr. Lisztóczy László** irodalomtörténész (Eger): A Felvidék hazatérésének visszhangja költészetünkben című előadását **Dalmay Árpád** olvasta, mivel a szerző betegsége miatt nem tudott megjelenni. A konferenciát követően emléktábla avatására került sor.

2013. november 14. Emléktúra és rendezvénysorozatra került sor a „malenykij robot” áldozatainak emlékére. Megemlékezés volt Lembergben/Lvivben (a Lemberg környéki I. világháborús katonatemetőkben és a II. világháborús magyar hadisíroknál). Főhajtásra és koszorúzásra került sor Samborban (Sztarij Szambor/Staryj Sambor) a 4. Ukrán Front által 1944 novemberében létesített átmeneti-elosztó láger temetőjében. Az emlékút szervezője a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre/Pécsi Német Kör. Szakmai kísérők voltak: **Szarvas Gábor**, a Lembergi Kulturális Szövetség elnöke, **Dupka György**, a Szolyvai Emlékparkbizottság felelős titkára.

2013. november 14. Vasarely-kiállítás nyílt Ungváron az Ilko Galériában.

*Révész Imre kiállítást rendeztek Ungváron. Kiállítók voltak **Magyar László, Kopriva Attila, Erfán Ferenc, Réti János, Klisza János, Kalitics Erika** és mások.

2013. november 15. Nemzetközi konferenciát rendeztek a beregszászi Európa–Magyar Házban a „malenykij robotra” elhurcolt és a lágerekben odaveszett magyar állampolgárok emlékére. Témája: A sztálini rezsím által a Kárpát-medencében végrehajtott magyar és német népiirtás 70. évfordulója elé. „*Egyetlen bűnünk a származásunk volt...*” A

Kárpát-medencei magyarok és németek internálási és deportálási folyamata 1944-1955 között. A rendezvényt **Zubánics László** történész, a KMMI elnöke és **dr. Tóth Mihály**, a szolyvai Emlékparkbizottság elnöke nyitotta meg. Pocsai Vince református lelkész a mártírokra emlékezett és megáldotta a konferencia résztvevőit. Alkalmához illő lágerverset olvasott fel **Lőrincz P. Gabriella**, **Bakos Kiss Károly** költő. Előadást tartott: **Matkovits Kretz Eleonóra** (Pécs, Német Kör elnöke), **Máthé Áron** (történész, szociológus), **Dr. Bognár Zalán** (történész, egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem), **Bíró Bence** (Budapest, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem történész hallgatója), **Walterné Müller Judit** (Baranya Megyei Múzeumok megbízott igazgatója), **Molnár József**, **Dupka György** kutató, **Alekszej Korszun** kutató, **Zubánics László** történész és mások. **Id. Pocsay Vince** a 94 éves túlélő az elhurcolt sorstársaira emlékezett. Zárszavában **Dupka György**, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára összefoglalta az elmúlt év eredményeit, hangsúlyozta azonban, hogy szükség van még továbblépésre. Kiemelte: „Tiszteljük, hogy a magyar kormány fontosnak tartja a zsidó holokausztra való megemlékezést, ám meg kéne érteniük, hogy ugyanennyire fontos a „malenykij robot” áldozatairól való emlékezés, amelynek ráadásul szintén épp jövőre lesz a hetvenedik évfordulója.” Dupka György indítványára a konferencia résztvevői felhívást fogadtak el, amelyben arra kérik a magyar kormányt, hasson oda, hogy a „malenykij robot” jövőre esedékes 70. évfordulójára méltóképpen emlékezzenek meg szerte a Kárpát-medencében.

A rendezvény után a résztvevők elzarándokoltak a beregszászi emlékműhöz és bekapcsolódtak a koszorúzási emlékünneprészlethez, amelyet a beregszászi polgármesteri hivatal szervezett.

2013. november 16. A sztálinizmus áldozataira és a II. világháborúban hősi halált halt magyar katonákra a Szolyvai Emlékparkban ökumenikus istentisztelettel és koszorúzással emlékeztek. Megnyitó beszédet tartott **dr. Tóth Mihály**, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke. A rendezvény fő szónoka volt **Gajdos István** parlamenti képviselő, az UMDSZ elnöke volt. A megemlékezés során került felavatásra a Magyar Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Szövetség és a Kárpátaljai Panoráma Kulturális Alapítvány által állított Gyermekáldozatokért-emléktábla. Délután Poschingon/Pósházán (Munkácsi járás) koszorúzásra került sor az elhurcoltak emlékművénél a Kárpátaljai Németek Wiedergeburt/Újjászületés Szövetsége szervezésében.

2013. november 16. A Héttorony Fesztivál *“Ugocsában itthon vagyunk”* címmel emlékezett Kiss Ferenc irodalomtörténészre születésének 85. évfordulóján a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolában. Az emlékkonferenciát **Vári Fábrián László** költő nyitotta meg. Bemutatásra került a *Kiss Ferenc Emlékkönyv* (szerzői: *Ágh István, Bakos István, Bíró Zoltán, Borbély Ida, Für Lajos, ifj. Kiss Ferenc, Kiss Gy. Csaba, Kovács István, Lator László, Lezsák Sándor, Nagy András, Papp Endre, Petrik Béla, R. Takács Olga, Vári Fábrián László, Zelnik József*). Versek hangzottak el Kiss Ferenchez a beregszászi szavalók előadásában. Az Emlékkönyvből tiszteletpéldányokat adtak át a kárpátaljai könyvtárak, oktatási intézmények számára. Ezt követően Kiss Ferenc kedves dalai hangzottak el, majd közös éneklésre került sor **ifj. Kiss Ferenc** és **Szabó Zoltán** közreműködésével.

Az ünnepség keretében felavatták Kiss Ferenc domborműves emléktábláját a főiskola előterében. **Rieger Tibor** szobrászművész alkotását **Lezsák Sándor** leplezte le.

Ugyanitt megnyílt a *Makovecz Imre írásai, rajzai* című kiállítás a főiskola Gross Arnold tereben. A kiállítást megnyitotta **Csernyus Lőrinc** építész.

A rendezvény végén *Zsoltáros vigalom* címmel az Etnofon Zenei Társulás adott koncertet a főiskola Esztergom termében, majd magyar-ruszin táncházra került sor, amelyen **Pál István “Szalonna”** és Bandája, valamint a Técsői Banda húzta a talpalávalót.

2013. november 16. Kiss Ferenc irodalomtörténészre emlékeztek születésének 85. évfordulóján Tiszapéterfalván, amely keretében a résztvevők ellátogattak a Péterfalvai

Képtárba (hajdani György Endre-kastély), majd megkoszorúzták Kiss Ferenc emléktábláját a Kölcsey Ferenc Középiskolánál.

2013. november 16. A „malenykij robot” áldozataira emlékeztek a munkácsi Szent Márton római katolikus székesegyházban tartott szentmisén, majd a megemlékezésre került sor az elhurcoltak munkácsi emlékművénél a KMKSZ és a Kárpátaljai Németek Wiedergeburt/Újjászületés Szövetség szervezésében.

2013. november 19. Tiszabökényben felavatták és felszentelték a helyi római katolikus közösség által Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére és a Mártírok emlékére állított emlékkeresztet.

2013. november 22-23. Pécssett megrendezték a Szovjetunióba hurcolt magyar politikai rabok és kényszermunkások emléknapját a helyi Német Kör szervezésében. A programsorozatban kiállítás nyílt meg a „malenykij robot” áldozatairól, író-olvasó találkozóra, könyvbemutatóra, filmvetítésre került sor, illetve a konferencia résztvevői találkoztak a túlélőkkel is. Sor került mások mellett **Dupka György** „*A mi Golgotánk*” és a „*Hova tűnt a sok virág...*” *Időutazás az Urálba magyar és német rabok (1941-1955) nyomában* című könyveinek bemutatójára is.

2013. november 24. Író-olvasó találkozó keretében emlékeztek a „malenykij robot” áldozataira Sajószentpéteren a helyi német kör szervezésében. A megemlékezésen Dupka György Gulág-kutató tartott filmvetítéssel egybekötött előadást.

*Felavatták Csáky Krisztina mellszobrát az ungvári várban. Alkotója: Gyórfi Lajos szobrászművész.

*Királyházán Komjáthy Benedek emléktáblát helyeztek el a királyházi Nyalábvárban lévő római katolikus kápolna falán.

2013. november 24. Budapesten is megemlékeztek a sztálinizmus áldozatairól a Budapesti X. kerületi kisebbségi önkormányzatok (lengyel, örmény, német, roma, ruszin) közös szervezésében, a Lengyel Házban ökumenikus szertartásra, megemlékezésre került sor.

* A magyar lakta településeken megemlékezéseket szerveztek a „malenykij robot” évfordulóján, egyéb kulturális rendezvények zajlottak le.

Összeállította: *Dupka György és Zubánics László*

Folyamatos rendezvények, tennivalók:

Közgyűteményi állománygyarapítás, ukrainai magyar nyomtatott hungarikumok, hanganyagok gyűjtése, feldolgozása. Közművelődési rendezvények szervezése, koordinálása, szakmai tanácsadás, adatbázis gondozás. Kisebbségkutatási programok koordinálása, a KMMI-füzetek kiadása. Képzőművészeti kiállítás. Fotókiállítás, könyv- és sajtókiállítás. Együtt c. irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat kiadása. Kárpátaljai Magyar Krónika kiadása. Honlap (www.kmmi.org.ua) gondozás, frissítés, adatfeltöltés. Ön a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége hírlevelét olvassa. A hírlevél irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat, s bármely tag felvetetheti mások címét.